

**Сучасні форми планування освітнього процесу.
Блокове-тематичне планування за альтернативною програмою
«STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт»**

Основним напрямом діяльності ЗДО у сучасних умовах є забезпечення якості освітнього процесу, який сприяє досягненню основної мети - різнобічному гармонійному розвитку дитини і її комфортному самопочуттю в дитячому колективі. Важливе значення в досягненні цієї мети надається плануванню.

Використання в сьогоденній практиці дошкільної освіти комплексних освітніх, альтернативних, авторських, парціальних програм, з одного боку, пожвавило її, спонукало до педагогічної творчості, а з іншого, викликало певну плутанину. Каменем спотикання в організації освітнього процесу, на жаль, є планування роботи саме з дітьми. Усі програми досить насичені за змістом, глибоко та повно розкривають завдання кожного розділу. Отже, необхідно обрати найбільш вдалий варіант планування, який підійде конкретному вихователю.

Слід зазначити, що відповідно до Закону України «Про освіту» ст. 54 «Педагогічні... працівники мають право на: ...свободу від втручання в педагогічну... діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі; педагогічну ініціативу; розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проектів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання; ...вільний вибір освітніх програм, форм навчання...».

Отже, вибір програми, форми планування - це право вихователя. Форма планування різна, яка затверджується педагогічною радою ЗДО, занотовується в протокол.

Педагоги нашого закладу (ІІ мол. група №6 та сер. група №7) планують свою роботу з дітьми за блоково-тематичним принципом на ґрунті інтегрованого підходу.

Блоково-тематичне планування розроблено до альтернативної програми формування культури інженерного мислення «*STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт*», яку є сенс використовувати як парціальну зі своїм плануванням до будь-якої освітньої програми.

Назва STREAM складається з акронімів слів = Science, Technology, Reading + Writing, Engineering, Arts and Mathematics = природничі науки, технологія, читання + письмо, інжиніринг, мистецтво, математика.

Центральною ланкою альтернативної програми «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт» є формування культури інженерного мислення в дошкільників, уявлення про дитину як про обдаровану особистість, тобто таку, яка самостійно в силу власних вікових і психофізіологічних особливостей обирає свої дії та рішення, досягає вищого рівня пізнавального розвитку, ніж ровесники, здатна до обґрунтованих і виважених дій у нестандартних ситуаціях.

Програму структуровано з урахуванням освітніх напрямів. Саме за такою схемою найбільш реально вибудувати та зреалізувати інтегрований (міждисциплінарний) підхід, а не за предметним спрямуванням, як це відбувається зараз у практиці дошкільної освіти.

Розподіл напрямів роботи за альтернативною програмою відповідає сучасному підходу до наукових галузей.

До природничих наук відносимо: астрономію (науку про Всесвіт), фізику (науку про склад і структуру матерії, а також про основні явища в неживій природі), хімію (науку про будову й перетворення речовин), біологію (науку про живу природу), науки про Землю

(географію, геофізику й геологію), медицину (науку про людське тіло та його хвороби).

До технологій: формування уявлення про предметно-перетворювальну діяльність людини, світ професій, шляхи отримання, зберігання інформації і способи її обробки; здатності до формулювання творчих задумів, усвідомленого дотримання безпечних прийомів роботи та користування інструментами і матеріалами; розвиток пізнавальної, художньої і технічної обдарованості, технічного мислення у процесі творчої діяльності, навичок ручних технік обробки матеріалів (папір, дерево, глина тощо); ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями, гаджетами; експериментування.

Читання та письмо: опрацювання змісту тексту (його глибшого розуміння), уміння працювати з інформацією: аналізувати, систематизувати, класифікувати, робити висновки; пропедевтичний (вступний) курс навчання грамоти, розвиток моторики, підготовка руки до письма,

інжиніринг: проектування, наочне моделювання, конструювання.

Мистецтво: просторові мистецтва (архітектура, скульптура, живопис, графіка, художня фотографія, декоративно-ужиткове мистецтво та дизайн); часові мистецтва (музика, література); просторово-часові (кіномистецтво, театр, танець).

Математика: кількісні відношення та просторові форми, логіка.

Для роботи з блоково-тематичним плануванням освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку наші вихователі користуються додатковими електронними матеріалами, розрахованими на навчальний рік (з вересня по травень). Ці матеріали педагоги використовують в освітній діяльності з дітьми, вони містять: інтерактивні презентації, фотографії, репродукції картин, музичні аудіо- та відеофайли, мультфільми тощо. Електронні матеріали згруповано за темами і напрямками роботи, назви додаткових матеріалів відповідають назвам у плануванні. У педагога є право вибору підібрати саме той матеріал, який він дібрав необхідні саме для його вихованців.

Природничо-наукова освіта дошкільників: блоково-тематичне планування на засадах інтеграції та методичні поради: ОСІНЬ-АРАБЕСКА, ЗИМА-БІЛОСНІЖНА, ВЕСНА-ЧАРІВНИЦЯ, ЛІТО-ГРАЙЛИК це є методичне забезпечення до програми «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт» У посібниках подано планування освітньої діяльності з дітьми за всіма віковими групами, яке відповідає змісту, структурі та концептуально-методичним підходам комплексної освітньої програми «Стежинки у Всесвіт» (схвалено МОН України, лист від 02.10.2020 р. № 22.1/12-Г-801) та альтернативної програми формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт» (схвалено МОН України, лист від 14.07.2020 р. № 22.1/12-Г-274). Педагоги відмічають, що саме такий інтегрований підхід до реалізації STREAM-освіти дошкільників суттєво відрізняється від традиційного комплексно-тематичного підходу в розподілі змісту освіти.

Всі матеріали можливо замовити на сайті видавництва «ЛіПС» (Дошкільна методична література).

Важливість формування природничо-наукових уявлень у дітей дошкільного віку обумовлено вимогами Базового компонента дошкільної освіти. Формування уявлень у дітей дошкільного віку відбувається на основі сприйняття. Чим ширше коло розглянутих предметів і явищ, тим багатший досвід спостережень, тим швидше йде процес формування природничо-наукових уявлень у дітей дошкільного віку. За допомогою пошуково-дослідницької діяльності наші діти активні, проявляють ініціативність під час проведення *дитячого експериментування* з предметами і у вигляді вербального дослідження - запитань, що ставляться дорослому (чому, навіщо, як?). Ми ростимо маленьких дослідників, які схилиються до думки, що *шляхів розвитку природничо-наукових уявлень існує багато, але власне пошуково-дослідницька діяльність, безперечно, одна з найефективніших*. Уміння та навички дослідника, отримані в дитячих іграх і в спеціально організованій діяльності, легко прищеплюються та переносяться в подальшому в усі види

діяльності.

Беручи до уваги підвищене прагнення дітей дошкільного віку до узагальнення та інтерес до майбутнього - пропонується широке коло тем, що належать до різних галузей природничих знань. Інтегрований підхід до планування забезпечує дитині достатньо широке і яскраве уявлення про довкілля, у якому вона живе, про взаємозв'язок явищ та предметів, про взаємодопомогу, про існування багатоманітного світу матеріальної та художньої культури.

Інтеграція - це глибоке взаємопроникнення, злиття, наскільки це можливо, в одному пропонованому матеріалі узагальнених знань із тієї або іншої сфери (розділу програми). Безумовно, на заняттях дошкільники одержують великий обсяг необхідних знань, але перевантаження може негативно вплинути на їхнє здоров'я. Наші педагоги зазначають, щоб підвищити ефективність навчання й одночасно знизити навчальне навантаження, скоротити терміни вивчення певної теми, можна використати інтеграцію змісту різних розділів програми, або освітніх напрямів.

На таких заняттях основний акцент припадає не стільки на засвоєння певного кола знань, скільки на розвиток образного та креативного мислення. Це дозволяє використовувати зміст більшості розділів програми, за якою працює вихователь, залучати відомості з різних сфер культури, мистецтва, звертаючись до явищ і подій навколишнього життя. Потреба у виникненні інтегрованого підходу до планування пояснюється низкою причин.

По-перше, світ, який оточує дитину дошкільного віку, пізнається нею у своєму різноманітті та єдності, а штучне розчленовування деяких відомостей не дає уявлення про ціле явище, дробить його на розрізнені фрагменти.

По-друге, інтегрований підхід дає можливість розвивати потенціал самих дітей, спонукає до активного пізнання довкілля, до осмислення і знаходження причинно-наслідкових зв'язків, до розвитку логічного та наочно-образного мислення, навчання розмірковувати, робити висновки, комунікативних здібностей.

По-третє, форма проведення інтегрованих занять нестандартна, цікава. Інтегровані заняття розкривають значні педагогічні можливості. Такі заняття знімають стомлюваність, перенапруження за рахунок перемикання на різноманітні види діяльності, різко підвищують пізнавальний інтерес, служать розвитку в дітей уваги, мислення, мовлення і пам'яті.

По-четверте, за рахунок посилення зв'язків між розділами програми вивільняється час, який можна використовувати для ознайомлення із творами образотворчого мистецтва, музики, для додаткових занять.

По-п'яте, інтеграція дає можливість для самореалізації, самовираження, творчості вихователя, сприяє розкриттю його здібностей.

Структура інтегрованих занять відрізняється: чіткістю, компактністю, стислістю, логічною взаємообумовленістю пропонованого дітям матеріалу на кожному етапі заняття, великою інформативною місткістю матеріалу. Форми проведення заняття, освітньої подорожі можуть бути різні, але в кожній має бути достатньо матеріалу для вправління «діяльних сил» дитини отриманих нею від природи.

Заняття, що вимагають підвищеної пізнавальної активності та розумового навантаження, ми плануємо і проводимо в першу половину дня та в дні найбільш високої працездатності дітей (вівторок, середа). Дійсно, низку переваг перед іншими варіантами планування має *блоково-тематичний принцип* планування, оскільки в ньому чіткіше простежується системний підхід до організації життєдіяльності дітей.

Модель блоково-тематичного планування - структурно охоплює освітню роботу з дітьми в ЗДО за всіма напрямками розвитку та наочно відображає функціональність і динамічність усіх напрямів розвитку дітей. Розроблена модель характеризується: цілісністю, тому що всі блоки тематично взаємопов'язані між собою, несуть певне смислове навантаження та спрямовані на прикінцевий результат - *досягнення сформованості й переходу на більш вищий та якісно відмінний щабель розвитку дитини*; наявність інваріантної (мета, методологічні підходи, принципи) і варіантної (диференціація завдань,

змісту, методів та прийомів, засобів, форм досягнення мети з урахуванням різних суб'єктів освітнього процесу) складової.

Ми помітили, що така модель надає вихователеві свободу комбінування та інтегрування освітніх напрямів, можливість творчо підійти до вибору засобів, методів і прийомів, а головне - звільнює час для безпосередньої освітньої діяльності з дітьми.

До блоково-тематичного планування освітнього процесу наші педагоги підходять творчо: планування вдосконалюється, оновлюються методи та прийоми в організації роботи з дітьми, широко впроваджуються в зміст освітнього процесу інноваційні технології, що допомагає забезпечити якість дошкільної освіти.

Інформацію підготували:

вихователі-методисти ДНЗ№10

Наталія BOBK, Марина РУДЕНКО